

בפרס העליזה, הצוהלת, עיר האורות. ישנם רחובות אחדים שאינם שמופיעים אורכה רב. אלה הם הרחובות בהם השתכנו היהודים, פלימי מלחמה ברובם. יצרו להם מחדש מרצונם הטוב את הגמו ואוירתו. את כתובתו של הרובע הזה מכיר כל תייר אמריקאי המבקש להחליף את כספו בשער הבלתי־רשמי. אך המרנסקציות הנערכות ברחובות אלה אינן רק של חילופי כספים - המסחר עוסק גם בחבילות מזון, שעונים, מצלמות - למעשה, בכל. פינה זו אין בה כדי להחליש את הידיים האלמוניות הכוחכות על כתלי פריס את המלים "יהודי. לך הביתה" או "יהודי מזוהם". פרי נגע אנטי־שמי.

רח' ליליינבלום, פריז

מאת

מקסים סלומון

חתם עליהם ומסר לאשה. זו הוציאה מחוץ תה 37 אלף פרנקים בשטרות גדולים וספרה אותם לידו של השמן. התפתח ויכוח קולני. הוא דרש 38 אלף פרנק עבור 100 דולאר והיא בשלה - 37 אלף ואף פרוטה יותר. לפי החוק הבלתי־כתוב של שוק הכסף הי שחור, מנכים 10 פרנק על כל דולאר עבור ציקים של אמריקן אקספרס.

כעבור רגעים אחדים הופיע "הוא", כולם התנפלו עליו כעל מציל ומושיע. לא הבנת מדוע. הרי ברחוב הסתובבו מאות יהודים שהכירוהו בקול כי הם מחליפים כסף, אבל את שמתיהם אין למצוא משום־מה בפנקסי הכתובות של התיירים האמריקאים.

ילד קטן ושטרות גדולים

יצאו לרחוב האפולו. בפינת הרחוב עמד מעילי גברדין הנראים כאילו נקנו מאחת החנויות ברחוב אלנבי בתל־אביב. הם החזיקו את ידיהם בכיסים, הוציאו אותן רק כשהיה צורך להעביר כסף מיד ליד.

מרחוק, מבלי לשמוע את הדיבורים, היה הדבר דומה להצגת פנטומימה: ידים בכי סים, ידים יוצאות מהכיסים, בידיים חבילות שטרות, הידים מקבלות דולארים, הידים מוסרות חבילות פרנקים, הידים סופרות במד הירות את הכסף וחוזרות שוב לכיסים.

ילד קטן, בעל עיניים שחורות וקורות ופיאות ארוכות, עמד ליד אחד היהודים ור החזיק במעילו. עיניו הנוצצות עקבו אחרי השטרות הגדולים העוברים מיד ליד.

כתובת תחת כתובת

לפתע הרגיש משהו במצלמה שלי. קמה בהלה כללית. אחדים היו אדישים, אך כמה מן הנוכחים איימו עלי, ואילו אחרים כיסו את פניהם. רק בזמן המהומה השגחתי כי שניים מן הטיפוסים מוכרים לי עוד מרחוב ליליינבלום בתל־אביב.

בצידי השני של הרחוב התלחשו שניים שלושה טיפוסים, מן הצעירים יותר בחבורה, והחלו מצביעים עלי. הרגשתי שהגיע הרגע להסתלק. התחלתי מתקדם בזהירות לעבר רחוב ריבולי, בהסתירי את הפילמים המד צולמים בגרבי.

החשש היה מוצדק. בהגיעי לפינת הרחוב בה נגמר הגיטו ומתחילה פריס, זינקו עלי שניים מהם ניסו לחטוף את המצלמה. ידי די תפס אותה והחל בורח ואילו אני יצאתי מידיהם רק אחרי מכות אחדות.

ברחוב עמדו שתי נשים צעירות ועיינו במפה. "אולי אתה יודע", שאלו בצרפתית רצוצה, "Rue du Roi de Sicile?"

כעבור ימים אחדים סיפרתי לידיד את רשמיי. בין היתר הזכרתי את הכתובת בעד פרון אדום ליד תחנת המטרו. הוא לא האזין לספורי, החליט לראות זאת במד עיניו. כשהגענו למקום, נוכחנו כי משהו מחק את הכתובת "Jud go home!" אבי בגיר לבן הסיף כתב יד אחר מתחת למד חיקה: "Sale juif" ("יהודי מזוהם").

הזירו אותי: "אל תלך לרובע היהודי לשאול שאלות. ובפרט, אל תהיה חכם ותתחיל לצלם. בסופו של דבר עוד ישרו לך את המצלמה ואת עצמות".

אך המקרה אינה לידי משהו שהיה בדר' ו לרובע היהודי להחליף דולארים והסכים צרפתי לחברתו. נדברנו שגם אני אעמיד מי אמריקאי.

יירדנו בתחנת המטרו שטלה, מרחק כמה ארבע מאות מטרים מהרובע. ביציאה מהתחנה, על דת מודעת־ענק של קוניאק מוטג, התנוסס: "תכתוב באדום: 'Jud go home'" (יהודי, לך הביתה)*. החחרתי במקצת. סיגריה בידי רעדתי. הסתכלתי מסביבי בח' היה: האם גם האחרים רואים זאת? אך עבור רגע שבתי והשתלטתי על עצמי. נכחתי, כי רגש הנחיתות הלאומי, שמעולם לא היה בי, צף וועלה מחדש מתחת לסף הברה, מקום בו שכן במסחרים מזה כמה דורות.

300 המטרים, שהיה עלינו לעבור, היו חד הקטעים המענינים של פריס: כמה אמות בנינים עתיקים וחודשים, כמה מאות נות היסטוריה צרפתית.

אעלם וועקסלען?

נכנסנו לרחוב צדדי, ופתאום, בשניה אחת, בר לא הייתי יותר בפריס. כמו מתוך ה' דמה הגיח לפתע טיפוס המוכר לי יפה. "שימא אחת ובשלוש לשונות פנה אלינו: 'עלם וועקסלען?' (change money)" עת: מטר שהתקדמנו לתוך הרחוב, נס' 'ו אלינו עשרות גברים, שלא היו צריכים זכריו על עצמם כיהודים, הציעו החלפת זפים, מסעדות כשרות, מצלמות וחבילות ון.

נכנסנו לאחד מבתי־הקפה. מלויי הציץ בי קסו כדי להיווכח שזהו הכתובת אשר נהג לו בניו־יורק. הקפה היה כמעט ריק. דה הבר ישבו שני יהודים לבושים היטב, ברו אנגלית במבטא אמריקאי ושתו קפה. ל אבועותיהם התנוססו טבעות זהב עבות, שובצות יהלומים. ליד שולחן אחר ישב ג שדיבר גרמנית ואכל דגים ממולאים. 'ם נוסף עמד ליד הבר, שזה בעצבנות יסית קוניאק, בזו אחר זו, כשהוא ממשש יי פעם את כיס מעילו.

הוא הופיע

הזמננו קפה. המלצר ניגש למכונת ה' קספרסו, ואשה שעמדה לידו ניגשה אלינו חשה לנו כדבר המובן מאליו: "הוא תי יבוא!"

אחרי לגימות אחדות נוספות של קפה, רה האשה. "היום זה רק 380 פרנק לדור' גר", אמרה. "אם אתם לא מעונינים, לא יא שתחכו".

אנחנו העדפנו לחכות, אך לאמריקאים ש' שבו קודם לכן נמאס כבר. אחד מהם הוציא קס ציקים לתיירים של אמריקן אקספרס,

* על משקל הסימא הקומוניסטית: אמריקאי, לך הביתה!"